

Intervju

Mihaela Skurić

Nepunu je godinu na čelu Zavoda za obnovu Dubrovnika koji je vodio obnovu i rekonstrukciju triju posljednjih lađa kompleksa Lazareti

Novac za obnovu dubrovačke baštine trebao bi dolaziti i iz državnog proračuna

Uspješna suradnja
Zavod za obnovu Dubrovnika i Društvo prijatelja dubrovačke starine nikad nisu bili konkurenti

Razgovarao Denis Derk
denis.derk@vecernji.net

M

ihaela Skurić nepunu je godinu dana na čelu Zavoda za obnovu grada Dubrovnika (ZOD). Nedavno je govorila na otvaranju obnovljenih Lazareta te potpisala važan ugovor koji se tiče budućnosti prebogate dubrovačke kul-

turne baštine, ali i budućnosti grada Dubrovnika koji je jedinstven, ali i itekako osjetljiv brend hrvatskog kulturnog turizma.

Projekt dubrovačkih Lazareta nakon niza godina konačno je dovršen. Hoće li ZOD i ubuduće za svoje projekte koristiti novac europskih fondova i koje?

Zavod za obnovu Dubrovnika u projekt obnove Lazareta uključio se 2015. projektom prijavom na natječaj iz Operativnog programa Konkurentnost i kohezija. Vrijednost projekta je 33,8 milijuna kuna, od čega je 25,9 milijuna kuna osigurano iz bespovratnih sredstava iz Europskog fonda za regionalni razvoj, a ostalo iz proračuna grada Dubrovnika.

ZOD je vodio najzahtjevniju projektnu komponentu – obnovu i rekonstrukciju posljednje tri lađe kompleksa Lazareti. Svaki projekt obnove baštine kompleksan je izazov i zahtijeva iznimnu stručnost u realizaciji. Što se tiče budućih europskih projekata, Zavod surađuje s upravnim odjelima Grada u pripremi projekata obnove ljetnikovaca u Rijeci Dubrovačkoj za koje se osmišljava nova namjena i radi na pripremi projektnog zadatka za izradu projektne dokumentacije za ljetnikovac Gučetić Lazarević. Trenutačno se radi i na pripremi potrebne konzervatorske dokumentacije za obnovu zgrade bivšeg zatvora u Ulici braće Andrijića koji se zajedno s arheo-

loškim nalazištem na Pustijerni i ulicom Ispod mira promišlja kao jedinstven zahvat i planira se prijaviti za sufinanciranje iz europskih fondova.

Ovo je Orlandova godina. Što je s Orlandom koji je sada u skelama, kad će biti obnovljen i hoće li original ostati na trgu ispred sv. Vlaha?

Orlando je u skelama jer ga je trebalo zaštititi od moguće devastacije i progresije oštećenja, ali i osigurati siguran prostor za nadzor. Stručnjaci s Građevinskog fakulteta u Zagrebu provode nadzor, u organizaciji Hrvatskog restauratorskog zavoda, odnosno Ministarstva kulture, a nakon prikupljanja i obrade podataka, dat će se stručna preporuka o daljnjem procesu obnove i restauracije.

U Dubrovniku se uza ZOD obnovom baštine bavi i Društvo prijatelja dubrovačke starine. Kakvi su odnosi Zavoda i Društva, jeste li konkurenti ili suradnici?

Zavod za obnovu Dubrovnika i Društvo prijatelja dubrovačke starine nikad nisu bili konkurenti. Upravo suprotno, na nekim projektima obnove kulturnih dobara uspješno smo surađivali. Posljednji je primjer obnova crkve sv. Vlaha za koju je Društvo izdvojilo gotovo 11 milijuna kuna. Djelatnost Zavoda od osnutka do danas, a to je 40 godina, obnova je spomeničke cjeline i drugih nepokretnih kulturnih dobara na području IX. seizmičke zone – Rijeka dubrovačka, Župa dubrovačka, Konavle, Elafiti te Dubrovačko primorje – što obuhvaća niz aktivnosti kojima se osiguravaju posebni uvjeti za trajno očuvanje i obnovu kulturno-povijesnih dobara staroga dubrovačkoga grada. Zavod je nakon izmjena Zakona (Zakon o obnovi ugrožene spomeničke cjeline Dubrovnika) od 1999. javna ustanova kojoj su osnivači Republika Hrvatska, Grad Dubrovnik i Dubrovačko-neretvanska županija. Društvo prijatelja dubrovačke starine je udruga, koja od 1969. – temeljem ugovora s Gradom Dubrovnikom „održava i koristi kompleks gradskih zidina“, a temeljem ugovora iz 1998. Društvo počinje „gospodariti dubrovačkim fortifikacijskim sustavom“ temeljem čega ga čini dostupnim javnosti uz naplatu ulaznica te tako ostvaruje značajan prihod. Dio prihoda Društvo ulaže u obnovu kulturne baštine. Takva obnova ne predstavlja djelatnost koja je u suprotnosti ili koja je konkurentna djelatnosti

Zavoda. Nije presudno tko ulaže u obnovu – organiziranjem ili realizacijom obnove – važno je da se obnova provodi. A cilj joj je otklanjanje posljedica potresa i drugih štetnih uzroka koji ugrožavaju kulturnu baštinu te da se stvore bolji uvjeti za njezino očuvanje.

Većinski vlasnik i financijer ZOD-a je Grad Dubrovnik. Je li takvo rješenje razumno i korisno za Zavod?

Da, od 20. veljače 2014., kada je stupio na snagu Zakon o izmjenama Zakona o obnovi ugrožene spomeničke cjeline Dubrovnika, osnivački udio Grada Dubrovnika s 20% povećao se na 55%, udio Republike Hrvatske sa 60% smanjen je na 35%, kao i Dubrovačko-neretvanske županije s 20% na 10%. Novac za rad Zavoda osiguravaju svi osnivači razmjerno visini osnivačkog udjela, ali za programe zaštite kulturnih dobara (projekte obnove) novac osigurava samo Grad Dubrovnik. Je li takvo rješenje razumno i korisno? Nije na meni da to procjenjujem, osobito zato što su Izmjene Zakona bile pred Ustavnim sudom na ocjeni suglasnosti s Ustavom i u tom je postupku ukinut čl. 36. Zakona (radi se o članku temeljem kojeg je Grad Dubrovnik trebao preuzeti od DPDS-a upravljanje i gospodarenje zidinama kao javnim dobrom u općoj upotrebi). No, s obzirom na globalnu važnost Dubrovnika, bilo bi poželjno da se novac za obnovu spomeničke cjeline osigurava i iz drugih izvora, pa i iz državnog proračuna. Jer novca za obnovu i očuvanje kulturne baštine nikad nema dovoljno.

Nedavno ste potpisali ugovor o izradi Plana upravljanja spomeničkom baštinom Dubrovnika. Je li taj ugovor plod UNESCO-ovih pritisaka i što od njega konkretno očekujete?

Dobro svjetske baštine „Stari grad Dubrovnik“ upisano je na listu 1979. godine, dok se koncept „upravljanja“ u UNESCO-ove operativne smjernice uključio tek od 2005. te danas uz svako dobro u nominacijskom dosjeu treba priložiti plan upravljanja. Od već upisanih dobara očekuje se da imaju odgovarajući sustav zaštite i upravljanja kako bi se stvorio okvir za očuvanje izvanredne univerzalne vrijednosti, tj. važnosti koja je iznimna za cijelo čovječanstvo. Grad Dubrovnik je 2008. inicirao izradu te zadužio ZOD za organizaciju i vođenje izrade plana upravljanja, no promjenom gradske vlasti odusta-

lo se od daljnjeg rada na izradi plana. Ponovno 2014., temeljem zaključka Gradskog vijeća, Zavod kao koordinator izrade započeo je s izradom metodologije te je prezentirao Misiji UNESCO-a i ICOMOS-a tijekom njihova posjeta Dubrovniku u listopadu 2015. Koncept Plana upravljanja spomeničkom cjelinom Grada Dubrovnika usvojen je 2017. Prošle godine objavljen je i poništen postupak javne nabave te je bilo potrebno krenuti ispočetka s definiranjem i formuliranjem projektnog zadatka, što je izostalo u prethodnom postupku. Projektni zadatak raden je prema UNESCO-ovim operativnim smjericama, budući da u našem zakonodavstvu dokument plana upravljanja u domeni zaštite kulturne baštine ne postoji. Nakon provedenog otvorenog postupka javne nabave 29. srpnja ove godine s Arhitektonskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu potpisan je ugovor za usluge izrade plana upravljanja u vrijednosti od 871.250 kuna (s PDV-om). Plan upravljanja nije konzervatorski dokument, to je okvir za upravljanje dobrom svjetske baštine. On nije sam sebi cilj, on je sredstvo za ostvarenje cilja. Uspjeh plana ovisi o tome koliko će sve zainteresirane strane biti uključene i razumjeti vrijednost dobra te koliko će podupirati plan. Plan podrazumijeva suradnju svih dionika u formiranju vizije kakvo dobro treba biti za 20-30 godina, dugoročnih ciljeva i aktivnosti potrebnih za ostvarenje tih ciljeva te konkretnih mjera, organizacijskih modela i pravila koja bi trebalo usvojiti na Gradskom vijeću, a sve u svrhu optimalne zaštite i očuvanja dobra u ključnim procesima uključivanja u suvremene tijekove života i gospodarskog razvoja.

Koji su spomenici baštine trenutno najugroženiji u Dubrovniku?

Teško je odgovoriti na to pitanje. Primjerenije bi bilo navesti teško oštećene građevine, osobito one na kojima su ratna razaranja ostavila trag. To su, prije svega, ljetnikovci u Rijeci dubrovačkoj. I u spomeničkoj cjelini vidljivi su objekti koji su u jako lošem stanju, od palača na Pustijerni do trijema Kneževa dvora i palače Sponza. Na Lokrumu je kompleks benediktinskog samostana s Maksimilijanovim ljetnikovcem za koji je temeljem sporazuma Zavoda s JU Rezervat Lokrum (koji financira) u tijeku izrada konzervatorske dokumentacije. Pločnici unutar jezgre također

zahtijevaju obnovu. U dogovoru s Konzervatorskim odjelom određen je dio pločnika ispred crkve sv. Vlaha za obnovu u ovoj godini, no program obnove pločnika trebao bi biti nastavljen, osigurati se dovoljno novca. U našem je redovitom programu aseizmička sanacija blokova zgrada koju zbog postizanja većeg stupnja otpornosti na potresna djelovanja treba kontinuirano provoditi.

Ima li smisla obnavljati dubrovačku baštinu ako ushuktali turizam, profit i moderan način života iz dubrovačke jezgre tjeraju autohtone stanovnike?

Obnavljati baštinu uvijek ima smisla. Ne smijemo zaboraviti ni kakve su seizmičke značajke prostora u kojem je naša baština i kolika je potresna ugroženost. Stanovnike su, nažalost, ne tako davno tjerale i granate, pa je itekako imalo smisla obnavljati krovove i vraćati život u Grad. A danas, demografski, sociološki i svi ostali procesi koji se odvijaju u cijeloj Hrvatskoj i šire ne mogu zaobići ni Dubrovnik. Život se davno raširio izvan zidina, svijet se mijenja, no tim promjenama treba upravljati i smanjiti njihov negativan učinak na stanovništvo izvan i unutar jezgre. Zato je Grad Dubrovnik pokrenuo i provodi multidisciplinarni projekt „Poštujmo Grad“, koji je već prepoznat u međunarodnoj stručnoj turističkoj javnosti, a posebno nam je zadovoljstvo što nas je prepoznao i UNESCO te nas ističe kao jedan od rijetkih primjera Grada koji je odlučio uvesti mjeru i održivost u svoj turizam. Sve je to proces koji zahtijeva vrijeme i upornost, ali mislim da smo na dobrom putu.

Kakva je suradnja ZOD-a s konzervatorima, a onda i s Ministarstvom kulture?

Suradnja s Konzervatorskim odjelom u Dubrovniku izrazito je zadovoljavajuća. S Ministarstvom kulture Zavod ima dugogodišnju kontinuiranu suradnju. Budući da je pred Zavodom sređivanje stanja vezano za nedostatke i probleme koje su prouzročile izmjene Zakona iz 2014., nadamo se nastavku suradnje s Ministarstvom kakvu je Zavod prije imao jer je Ministarstvo kulture ovlašten predlagatelj Zakona, a izmjene Zakona su nužne. Njima se trebaju otkloniti teškoće koje Zavod ima u obavljanju svoje redovite djelatnosti te definirati nove djelatnosti koje mogu proizići iz uspješne izrade i implementacije plana upravljanja, čemu se svi nadamo.

Građevine kojima je obnova najhitnija ljetnikovci su u Rijeci dubrovačkoj. I u spomeničkoj cjelini vidljivi su objekti koji su u jako lošem stanju, od palača na Pustijerni do trijema Kneževa dvora i palače Sponza. Na Lokrumu je to kompleks benediktinskog samostana s Maksimilijanovim ljetnikovcem...